

Danskerne vil have velfærd - men også skattelettelse

Befolkningen har en meget mere nuanceret holdning til skattelettelse og velfærd, end de hidtidige undersøgelser har givet udtryk for. Faktisk mener danskerne, at 35 procent af overskuddet på de offentlige finanser skal anvendes til skattelettelse. Det svarer til, at regeringen skulle have brugt 18 milliarder kroner på skattelettelse i stedet for de 7 milliarder, der indgår i 2015-planen. Det viser en meningsmåling, som Catinét har gennemført for CEPOS blandt et repræsentativt udsnit af danskerne. Analysen af svarene viser også, at hele 70% ønsker en eller anden form for skattelettelse, og at de yngste vælgere er de mest positive overfor disse lettelse.

Spørgsmålet

Catinét har gennemført en meningsmåling for CEPOS¹, hvor der blandt andet blev spurgt, hvad danskernes holdning til fordeling af det offentlige råderum var. Spørgsmålet adskiller sig fra tidligere gennemførte undersøgelser af skattespørgsmålet, idet den enkelte respondent blev bedt om at fastsætte en *procentsats* for hver af de to mulige anvendelser. Traditionelt spørges blot til, om man skal anvende et overskud til *enten* skat *eller* velfærd.

Den konkrete spørgsmålsformulering fremgår af boksen nedenfor:

Boks 1: Spørgsmålsformulering

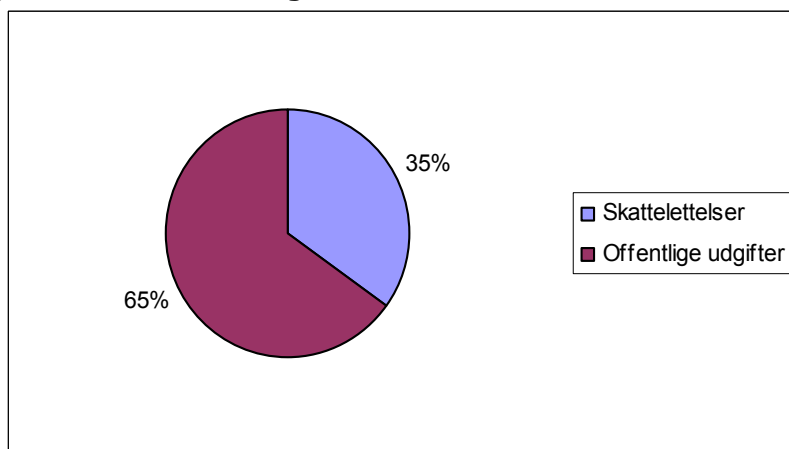
Hvorledes mener du anvendelsen af et overskud på de offentlige finanser, procentvis skal fordeles på følgende to muligheder (angiv tal i procent):

(INTV: Læs op)

- 1: Skattelettelse
- 2: Øgede offentlige udgifter

I figur 1 nedenfor ses svarfordelingen for de to udsagn. I gennemsnit mener respondenterne at 35% af det økonomiske råderum bør anvendes på skattelettelse og 65% anvendes til øget offentligt forbrug.

Figur 1: Befolkningens ønskede fordeling af overskud: 35% til skattelettelse, 65% til off. udgifter

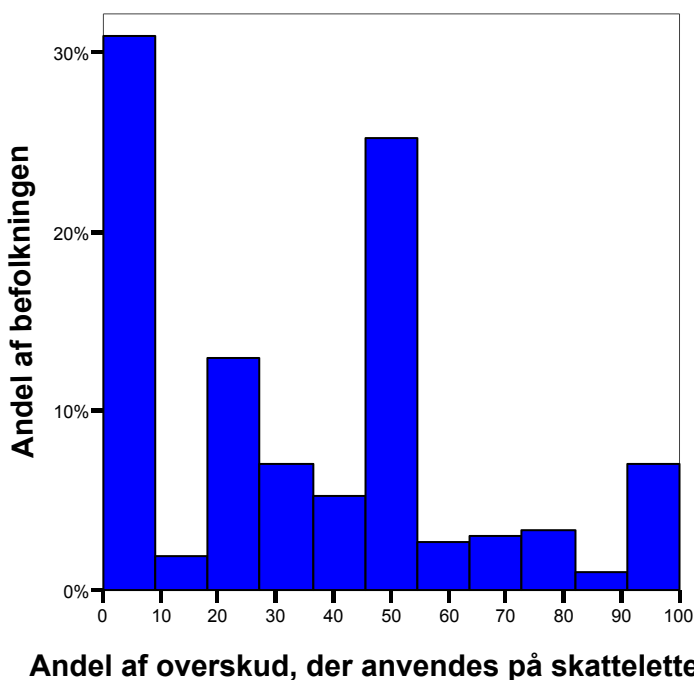

¹ Catinéts stillede spørgsmålet til et repræsentativt udsnit af den danske befolkning over 18 år. Spørgsmålene blev stillet i juni 2007.

Ud af de 1.000 adspurgte har 842 besvaret spørgsmålet, hvilket kan omregnes til ca. 15 % "ved ikke"-svar. Dette er en acceptabel, men dog relativt højt antal ved ikke-svar, der normalt ville ligge på 8-10%. Forskellen skyldes sandsynligvis, at spørgsmålet er en smule mere komplekst end det typiske skat/velfærdsspørgsmål, idet der bedes om en fordeling og ikke blot en stillingtagen for eller imod. Spørgeteknik er fordelen ved den lidt øgede kompleksitet dog, at den i nogen højere grad ansporer respondenterne til at overveje spørgsmålets indhold.

I figur 2 nedenfor ses fordelingen af respondenternes svar på spørgsmålet om, hvor stor en andel der bør anvendes på skattelettelser. Svarene er vist på intervallet fra 0 % til 100 % brugt, hvor 100% således betyder, at respondenterne ønsker at hele overskuddet skal anvendes på skattelettelser. Som det fremgår af figuren, er det kun godt 30%, der mener, at intet af overskuddet skal anvendes på skattelettelser. Set fra denne synsvinkel er det således en meget stor majoritet af den danske befolkning, der mener, at i hvert fald en del af overskuddet skal anvendes på lavere skat. Medianen² i fordelingen er 30%. Med andre ord må man forvente, at mindst 50% af vælgerne vil støtte et forslag om at bruge 30% af råderummet på skattelettelser³. Man kunne også lege med tanken om, hvilket forslag der kunne vinde flertal, såfremt der ikke kunne stilles modforslag. Her ville et forslag på to gange median minus en kunne vinde en afstemning mod et status quo på nul (ingen skattelettelser). I dette tilfælde ville et forslag som går på at anvende 59% af råderummet kunne opnå støtte fra et flertal⁴. Disse aggregeringsovervejelser ligger dog udenfor dette notats område. Kort kan man dog sige, at en perfekt aggregering ville give 35% til skattelettelser (gennemsnittet), og det er derfor dette tal, vi i det efterfølgende vil anvende.

Figur 2: Fordelingen af besvarelser på spørgsmålet om andel der skal anvendes på skattelettelser

² Medianen er defineret som det midterste punkt på en liste rangeret fra højeste til laveste punkt

³ Givet antagelserne bag den politologiske teori om medianvælgerens præferencer som det optimale forslag.

⁴ Betingelsen er, at vælgerne er afstandsrationelle. Det vil sige, at medianvælgere der ønsker 30% til skattelettelser, er lige tilfreds med et resultatet på 0% og 60% skattelettelser, men foretrækker 59% frem for status quo (0%).

I tabellen nedenfor ses svarfordelingerne opdelt på demografisk grupper: køn, alder, indkomst, respondentens partivalg ved sidste folketingsvalg, samt beskæftigelse. Kolonne nummer to viser den gennemsnitlige andel, som den pågældende gruppe ønsker at bruge på skattelettelser. Eksempelvis mener mændene i gennemsnit, at 38% af et eventuelt overskud skal anvendes på skattelettelser, mens denne andel kun er 32 % for kvindernes vedkommende. Fjerde kolonne indeholder information om antallet af respondenter, mens femte kolonne indeholder oplysninger om, hvorvidt gruppens gennemsnit adskiller sig signifikant fra det overordnede gennemsnit⁵.

Tabel 1: Holdninger til overskuds fordeling på skattelettelser og off. udgifter opdelt efter demografisk gruppe

Kategori	Svar: Hvor stor andel ønskes anvendt på skattelettelser? (GNS)	Andel der ønsker lettelse	N	Signifikant forskel fra overordnet gennemsnit (35%)
Mand	38%	72%	430	
Kvinde	32%	68%	421	*
Yngre end 40 år	39%	77%	309	*
Mellem 40 og 55 år	34%	70%	261	
Ældre end 55	31%	62%	281	*
Indkomst ⁶ under 399.999	33%	71%	198	
Indkomst mellem 400.000-699.999	31%	67%	315	*
Indkomst over 700.000	39%	73%	175	
Vil ikke svare på indkomst	39%	72%	163	
Arbejdere	36%	74%	237	
Lavere funktionær	29%	67%	161	*
Højere funktionær	40%	73%	132	
Selvstændig	37%	64%	49	
Under uddannelse	42%	80%	70	*
Udenfor arbejdsmarkedet	31%	64%	202	
Socialdemokratiet	28%	61%	186	*
Det Radikale Venstre	32%	70%	44	
Det Konservative Folkeparti	51%	87%	73	*
Socialistisk Folkeparti	18%	46%	78	*
Dansk Folkeparti	30%	69%	42	
Venstre, Danmarks Liberale	44%	82%	179	*
Enhedslisten	11%	26%	21	*
Andre (vil ikke svare mv.)	37%	75%	227	

Generelt gælder det, at de mest positive overfor skattelettelser er den yngre del af befolkningen: For respondenter under 40 år er den gennemsnitlige ønskede andel til skattelettelser 39%, mens andelen er 31% for respondenter over 55. Opdeles respondenterne på indkomst er det (ikke overraskende) respondenterne med de højeste indkomster, der er mest positive overfor skattelettelser. En smule mere overraskende er det, at der ser ud til at være en U-formet sammenhæng, således at respondenterne med de laveste indkomster også er mere positive

⁵ Signifikans testen er en t-test af hvorvidt den pågældende gruppe adskiller sig fra det overordnede gennemsnit. Da variation og stikprøvestørrelse i gruppen indgår i en sådan test, kan selv relativt store forskelle fra det samlede gennemsnit være insignifikante.

⁶ Indkomst kendes kun på husstands niveau, hvilket vil sige at en- og to-personers husstande ikke umiddelbart kan sammenlignes, hvis man antager at det er den individuelle indkomst, snarere end husstandsindkomsten, der er afgørende. For at gøre indkomsterne så ækvivalente som muligt på tværs af husstande er enliges indkomst ganget med to før analyserne er foretaget. Dette giver et vist usikkerhedsmoment, da det ikke er muligt at tilskrive disse respondenter en nøjagtig ækvivalent indkomst. Denne usikkerhed fjernes til dels, da indkomsttallene omregnes til større intervaller før analyse.

overfor skattelettelser end alle grupper i gennemsnit. Dette hænger dog til dels sammen med, at de uddannelsessøgende (der typisk har lave indkomster) er de mest positive overfor skattelettelser: Ifølge denne gruppe er det ca. 42% af et eventuelt råderum, der bør anvendes på skattelettelser. Forklaringen kan være, at uddannelsessøgende over 18 år oftest er studerende på videregående uddannelser. Udover undervisning og SU modtager de typisk relativt få velfærdsydelse fra det offentlige, og med et lang arbejdsliv foran sig med høje forventede indkomster, vil denne gruppe have meget at vinde ved lavere skatter.

Opdelt på partier er der ingen store overraskelser, idet de mest positive er de konservative vælgere (51%) efterfulgt af venstres vælgere (44%). I den anden ende ligger Enhedslisten (11%) og SF (18%).

Udregning af hvad det betyder i kroner og øre

Det er interessant at undersøge, hvorledes regeringens aktuelle planer forholder sig til befolkningens ønsker. I det nedenstående sammenlignes planerne for skattelettelser med de svar, som befolkningen har afgivet i undersøgelsen. Det skal naturligvis understreges, at der er mange potentielle fejlkilder i en sådan udregning, og resultaterne skal derfor tages med et gran salt.

I det stillede spørgsmål tales der om "overskud på de offentlige finanser". Det kan diskuteres, hvorledes dette udtryk skal defineres i konkrete økonomiske termer. Det vil dog være realistisk at tage udgangspunkt i det råderum, som regeringen har regnet sig frem til, i forbindelse med lanceringen af 2015-planen. I 2015-planen opereres med et råderum på 51 mia. Ud af dette beløb angiver regeringen skattestoppet beslag på 7 mia.kr. Det er således kun ca. 14% af de 51 mia. kr., der er anvendt på skattelettelser.

Andelen ligger således væsentligt lavere end de 35%, som befolkningen mener, burde anvendes på skattelettelser. Omregnet anderledes kan det konkluderes, at skulle regeringen have fulgt befolkningens "ønsker" skulle skattelettelserne have været på 18 mia., og ikke kun de 7 mia. som lettelsen reelt er på. Regeringen har således ifølge denne udregning anvendt væsentligt mindre end halvdelen af det, som danskerne reelt ønsker anvendt på skattelettelser.

Metodiske overvejelser

Som tidligere beskrevet i detaljer har spørgsmålsformuleringen naturligvis en relativt stor betydning for de svar der afgives. Dette gælder ikke mindst i skat/velfærdsdebatten: I spørgsmål om fordelingen af samfundets økonomiske goder er en af de afgørende faldgruber at respondenterne, hvis de overvejer et enkelt gode isoleret, ofte svarer at de ønsker det i videre omfang, end hvis de bedes om at foretage en afvejning mellem flere goder. Derfor er det afgørende for resultaternes gyldighed, at respondenterne foretager en afvejning mellem skattelettelser og offentligt forbrug.

En lang række undersøgelser har konkluderet, at vælgerne foretrækker øget offentligt forbrug frem for skattelettelser. I et tidligere CEPOS notat har vi vist, at disse undersøgelser ofte hviler på nogle tvivlsomme forudsætninger⁷. Et typisk spørgsmål i disse undersøgelser er: "Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da fortrække: Lavere skatter eller forbedring af den offentlige sektor?"⁸. CEPOS' undersøgelse gør op med den ukorrekte forudsætning, der indgår i denne spørgsmålsformulering, nemlig at et økonomisk råderum *enten* skal bruges til offentligt forbrug *eller* til skattelettelser. I den her anvendte spørgsmålsformulering bedes respondenterne derimod om at fordele et eventuelt råderum på skattelettelser og øgede velfærdsudgifter, og respondenterne har derved mulighed for at nuancere sit svar, og konklusionerne bliver derved også mere nuancerede.

⁷ "Vi kan selv" – danskernes syn på velfærd og skat, CEPOS notat juni -07

⁸ Mandag Morgen/Vilstrup, Juni 2006

Lidt karikeret kan spørgsmålet vurderes således:

Fordele ved denne formulering:

1. Den enkelte respondent fordeler råderummet mellem de to anvendelses muligheder. Dette er mere realistisk end at bede beder respondenten vælge enten skattelettelser eller offentligt forbrug.
2. Spørgsmålet relaterer sig til et spørgsmål, der ligger relativt tæt på den problemstilling, som respondenten vil blive bedt om at tage stilling til på valgdagen, hvor de vil blive tilbudt en pakke der indeholder begge dele.

Problemer med denne spørgsmålsformulering

Når der tales om et abstrakt råderum, vil den enkelte ikke have mulighed for at vurdere, hvad dette vil kunne betyde for vedkommende selv eller for andre i samfundet. Dette hænger sammen med de følgende forhold:

1. Det fordelingsmæssige aspekt af anvendelsesmulighederne medtages ikke. Det er hverken specificeret, hvilke skatter der skal lettes, eller hvilke ydelser der skal leveres for det øgede offentlige forbrug.
2. Der er ikke sat nogen pris på de offentlige ydelser, hvilket betyder at forventningen til den mængde ydelser, der kan produceres for de øgede offentlige forbrug, muligvis er fejlagtig. Modsat dette vil respondenten have en klarere opfattelse af størrelsesordenen af de private forbrugsmuligheder, der knytter sig til en skattelettelse.

I udregningen af, hvor store skattelettelser regeringen planlægger at gennemføre, ift. hvor store lettelser befolkningen ønsker der gennemføres, sættes lighedstegne mellem det af regeringen udregnede råderum og formuleringen "overskud på de offentlige finanser". Mens dette ikke i økonomisk forstand er korrekt, voves det alligevel at gennemføre udregningen, da der for den typiske respondent, ikke vil kunne skelnes mellem de to formuleringer. At tale om et "overskud" er i spørgsmålsformuleringen yderligere at foretrække, da dette vil have en mere umiddelbar betydning for respondenten.

Konklusion

På baggrund af et spørgsmål, der beder respondenten tage stilling til, hvor stor en del, der skal anvendes på skattelettelser henholdsvis offentlige udgifter, ses det, at befolkningen i gennemsnit ønsker 35% af et overskud anvendt på skattelettelser. Samtidigt fås det resultat, at det faktisk kun er et mindretal på omkring 30%, der slet ikke vil have nogen skattelettelser.

Undersøgelsen viser således en væsentlig større opbakning til skattelettelser, end de undersøgelser der ud fra et spørgsmål om enten skattelettelser eller øgede offentlige udgifter konkluderer, at danskerne er imod skattelettelser. Det nye spørgsmål deler en række problemer med andre tidligere opstillede spørgsmål, men har den fordel, at det tillader respondenten at afgive et mere nuanceret svar. Sammenlignes svarene med den fremlagte 2015-plan ses det, at regeringens plan ligger op til væsentligt lavere skattelettelser, end det vælgerne ønsker.